

**ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΚΘΕΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΦΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗ
ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ ΣΤΟΥΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΥΣ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ 2013 – 2016**

Σύνοψη – Αιτιολογία της Έκθεσης

Η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου ετοίμασε την παρούσα Έκθεση κατ' εφαρμογή του άρθρου 3(2)(η) του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμου 7(I)/98 (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα), σύμφωνα με το οποίο η Αρχή έχει την αρμοδιότητα, μεταξύ άλλων, να *«συντάσσει έκθεση κάθε τρία χρόνια σχετικά με την ανάπτυξη της πολυφωνίας και τη συγκέντρωση μετοχών σε παρόχους υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων, την οποία καταθέτει στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Βουλή των Αντιπροσώπων και της οποίας περίληψη δημοσιεύεται σε δύο τουλάχιστο καθημερινές εφημερίδες»*.

Σκοπός της Έκθεσης αυτής είναι η διαπίστωση της ύπαρξης πολυφωνίας και πλουραλισμού στο κυπριακό ραδιοτηλεοπτικό πεδίο τόσο στην ολότητά του όσο και ανά ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό ξεχωριστά.

Εφόσον ο όρος πολυφωνία, μεταξύ άλλων, σημαίνει την ύπαρξη και έκφραση πολλών διαφορετικών απόψεων και τη δυνατότητα να εκφράζονται όλες οι απόψεις ελεύθερα, κυριότερος στόχος είναι η διαφύλαξη της πολυφωνίας στα ηλεκτρονικά ΜΜΕ όχι μόνο αναφορικά με την έκφραση όλων των απόψεων και τον σεβασμό στη διαφορετικότητα, αλλά και την πρόσβαση του κοινού και των φορέων του σε διαφορετικά είδη προγραμμάτων.

Η παρούσα Έκθεση χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος αφορά στην ανάπτυξη της πολυφωνίας, στο σύνολο του ραδιοτηλεοπτικού πεδίου ανά οργανισμό. Για τον σκοπό αυτό, πέραν της δειγματοληπτικής παρακολούθησης των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών, η Αρχή έλαβε υπόψη, για σκοπούς ίσης μεταχείρισης, τα αναλυτικά εβδομαδιαία προγράμματά τους, όπως αυτά ζητήθηκαν με επιστολή της Αρχής ημερομ.21/11/2016. Για όσους οργανισμούς δεν απέστειλαν τα ζητηθέντα στοιχεία, η Αρχή χρησιμοποίησε το πιο πρόσφατο αναλυτικό εβδομαδιαίο πρόγραμμα που είχε υποβάλει ο οργανισμός στο πλαίσιο αίτησης χορήγησης ή / και ανανέωσης της άδειας για ίδρυση, εγκατάσταση και

λειτουργία ραδιοφωνικού οργανισμού κατά τα έτη 2013-2016. Συγκεκριμένα, η Αρχή ανέλυσε και επεξεργάστηκε τα υποβληθέντα στοιχεία του κάθε οργανισμού λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, και την κατηγοριοποίηση των προγραμμάτων τους, όπως αυτή δόθηκε από κάθε οργανισμό και στη συνέχεια προχώρησε στη σύνταξη του αναλυτικού κειμένου και στην εξαγωγή σχετικών συμπερασμάτων.

Οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί σκοπό έχουν να ανταποκρίνονται στην κοινωνική τους αποστολή και να προάγουν την πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας ή της περιοχής που καλύπτουν, αντίστοιχα. Ο στόχος αυτός πρέπει να επιτυγχάνεται με τη μετάδοση καθαρά πολιτιστικών προγραμμάτων που ασχολούνται με τις τέχνες, τον πολιτισμό και την παράδοση και όχι την απλή αναφορά πολιτιστικών θεμάτων ως ένθετα σε άλλα, ποικίλου περιεχομένου προγράμματα. Ιδιαίτερα αυτό ισχύει για τους τηλεοπτικούς οργανισμούς και τους παγκύπριους ραδιοφωνικούς οργανισμούς, οι οποίοι έχουν αυξημένο μερίδιο ευθύνης να παράγουν προϊόντα λόγου και τέχνης, υψηλού ποιοτικού επιπέδου, δεδομένου ότι έχουν τη δυνατότητα να διεισδύουν σε κάθε κυπριακό σπίτι και λαμβάνοντας υπόψη το αυξημένο ποσοστό εσόδων που έχουν συνήθως, σε σύγκριση με τους τοπικούς ραδιοφωνικούς οργανισμούς.

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

- Όσον αφορά στους τηλεοπτικούς οργανισμούς, παρά την ποικιλία περιεχομένου που μεταδίδουν ιδιαίτερα αναφορικά με τα ψυχαγωγικά προγράμματα, εντούτοις, η συνεχής επανάληψή τους δεν συμβάλλει στην περαιτέρω ανάπτυξη της πολυφωνίας. Σημειώνεται δε ότι οι πλείστοι τηλεοπτικοί οργανισμοί αφιερώνουν αρκετό χρόνο της εκπομπής τους σε παντός είδους αθλητικά προγράμματα και εκδηλώσεις, ενώ η προβολή αμιγώς πολιτιστικών – επιμορφωτικών προγραμμάτων και παραγωγών είναι σχεδόν ανύπαρκτη.
- Επιπλέον, οι πλείστοι τηλεοπτικοί οργανισμοί φαίνεται να υστερούν στον τομέα των παιδικών και νεανικών προγραμμάτων και παραγωγών, καθώς περιορίζονται μόνο στην προβολή κινουμένων σχεδίων, ξένων παιδικών σειρών ή/και παιδικών κινηματογραφικών ταινιών. Λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιόμορφα ενδιαφέροντα και τους προβληματισμούς των εφήβων και των νέων σήμερα, φαίνεται να προκύπτει

και η ανάγκη μετάδοσης περισσότερων προγραμμάτων που απευθύνονται αποκλειστικά στη νεολαία.

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

- Σχετικά με τους παγκύπριους ραδιοφωνικούς οργανισμούς, παρά την ποικιλία περιεχομένου που μεταδίδουν, τα ψυχαγωγικά τους προγράμματα, τα οποία και καταλαμβάνουν τον περισσότερο χρόνο της εκπομπής τους, περιορίζονται μόνο σε μουσικά προγράμματα, διανθισμένα με διάφορα ένθετα ποικίλης ύλης. Ως εκ τούτου, φαίνεται να προκύπτει η ανάγκη για μεγαλύτερη ποικιλία ψυχαγωγικών προγραμμάτων πέραν της μουσικής. Σημειώνεται δε ότι οι πλείστοι παγκύπριοι ραδιοφωνικοί οργανισμοί αφιερώνουν αρκετό χρόνο της εκπομπής τους σε παντός είδους αθλητικά προγράμματα και εκδηλώσεις ενώ η προβολή αμιγώς πολιτιστικών – επιμορφωτικών προγραμμάτων και παραγωγών είναι και σε αυτή την περίπτωση σχεδόν ανύπαρκτη.
- Σε ό,τι αφορά στους τοπικούς ραδιοφωνικούς οργανισμούς σημειώνεται ότι, ως επί το πλείστον διατηρούν τον τοπικό τους χαρακτήρα, ωστόσο φαίνεται να έχουν επικεντρώσει την εκπομπή τους στα ψυχαγωγικά και κυρίως μουσικά προγράμματα. Αξιοσημείωτο είναι ότι μεταδίδουν προγράμματα που ασχολούνται αποκλειστικά με πολιτιστικά θέματα και προάγουν την πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής τους, όπως επίσης και ότι ορισμένοι από αυτούς εκπέμπουν και σε άλλες γλώσσες (π.χ. αγγλική, ρωσική) συντείνοντας έτσι στην πολυφωνία και τη μεγαλύτερη δυνατή πρόσβαση του κοινού και των φορέων του.
- Ωστόσο, αρκετές από τις εκπομπές αυτές μεταδίδονται πριν τις 12:00 και κατά συνέπεια δεν συνυπολογίζονται στο ποσοστό του 2% των πολιτιστικών προγραμμάτων που θα πρέπει, με βάση τη Νομοθεσία, να μεταδίδει κάθε οργανισμός (μη θεματικός) μεταξύ των ωρών 12:00 και 24:00. Το ίδιο ισχύει και για τον τομέα της ενημέρωσης. Ως εκ τούτου, αρκετοί τοπικοί ραδιοφωνικοί οργανισμοί (μη θεματικοί) φαίνεται να μην πληρούν τις καθορισμένες από τον Νόμο, ποσοστώσεις των πολιτιστικών και ενημερωτικών προγραμμάτων, ενώ στην ουσία μεταδίδουν σε ικανοποιητικό βαθμό και σε ώρες σχετικά υψηλής ακροαματικότητας, ενημερωτικά και πολιτιστικά προγράμματα. Αυτό συμβαίνει

κυρίως λόγω του ότι ως ώρες «υψηλής ακροαματικότητας» του ραδιοφώνου θεωρούνται από τους ίδιους τους ραδιοφωνικούς οργανισμούς οι ώρες μεταξύ 6.00-09.00 και 12.00-15.00, ώρες δηλαδή που πολύς κόσμος βρίσκεται στα αυτοκίνητα του με κατεύθυνση προς ή από την εργασία του. Παρόμοιο πρόβλημα αντιμετωπίζουν και οι παγκύπριοι ραδιοφωνικοί οργανισμοί σε ό,τι αφορά στην κατηγορία ενημέρωση.

- Αναφορικά με τα παιδικά προγράμματα, παρατηρείται ότι πολύ λίγοι ραδιοφωνικοί οργανισμοί μεταδίδουν παιδικά προγράμματα ή προγράμματα που απευθύνονται στη νεολαία.

Το δεύτερο μέρος της παρούσας Έκθεσης αφορά στη συγκέντρωση μετοχών, μέσω της ανάλυσης του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των αδειούχων ραδιοτηλεοπτικών εταιρειών. Η Αρχή έλαβε υπόψη όλα τα πιστοποιητικά, έγγραφα, ένορκες και υπεύθυνες δηλώσεις και στοιχεία τα οποία υποβλήθηκαν από τις ραδιοτηλεοπτικές εταιρείες στο πλαίσιο της αίτησης τους για χορήγηση προσωρινής άδειας τηλεοπτικού οργανισμού ή / και αίτησης χορήγησης ή/ και ανανέωσης της άδειας για ίδρυση, εγκατάσταση και λειτουργία ραδιοφωνικού οργανισμού κατά τα έτη 2013-2016. Επιπλέον, λήφθηκαν υπόψη αιτήματα των υπό αναφορά εταιρειών για αλλαγές στο ιδιοκτησιακό τους καθεστώς, τα οποία υποβλήθηκαν κατά τα έτη 2013-2016 και έτυχαν έγκρισης από την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου.

ΜΕΓΙΣΤΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Οι περιορισμοί τόσο στο μέγιστο ποσοστό μετοχών που δύναται να κατέχει κάθε μέτοχος, όσο και στο συνολικό μετοχικό κεφάλαιο που μπορεί να ανήκει σε πρόσωπα που είναι συγγενείς μεταξύ τους μέχρι β' βαθμού ή σύζυγοι, αποτελούν βασικούς τρόπους ελέγχου και αποφυγής τάσεων συγκέντρωσης στην ιδιοκτησία των αδειούχων ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών.

Με τον τροποποιητικό Νόμο 186(I)/2002, το επιτρεπόμενο ποσοστό μετοχών που δύναται να κατέχει μέτοχος σε τοπικό ραδιοφωνικό οργανισμό αυξήθηκε από 25% σε 40% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου. Το ποσοστό αυτό μπορεί να ανήκει σε κάθε

μέτοχο ξεχωριστά ή συνολικά μεταξύ προσώπων που είναι συγγενείς πρώτου βαθμού (αντί δεύτερου βαθμού) ή είναι σύζυγοι.

Με την ανωτέρω τροποποίηση, παρατηρείται αύξηση στη συγκέντρωση ιδιοκτησίας των τοπικών ραδιοφωνικών οργανισμών και η δημιουργία ολιγοπωλίων, αφού ένας μέτοχος μπορεί να κατέχει μέχρι και το 40% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου της αδειούχου εταιρείας. Επιπλέον, συγγενείς δεύτερου βαθμού μπορούν να ελέγχουν εξ ολοκλήρου το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας, γεγονός το οποίο ενδέχεται να δημιουργήσει συγκεντρωτικές τάσεις.

ΚΑΘΕΤΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Το άρθρο 18 των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμων του 1998 μέχρι 2016 ορίζει ότι:

«Στο ίδιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο απαγορεύεται να χορηγηθούν περισσότερες από μία άδειες για ραδιοφωνικό οργανισμό και στο ίδιο νομικό πρόσωπο απαγορεύεται να χορηγηθούν περισσότερες από μία άδειες για τηλεοπτικό οργανισμό.»

Το άρθρο 18 των πιο πάνω Νόμων δεν απαγορεύει -ως εκ τούτου καθιστά δυνατή- τη χορήγηση άδειας ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού οργανισμού στο ίδιο νομικό πρόσωπο. Εξ' ου και η Αρχή, σε κάποιες περιπτώσεις, έχει χορηγήσει, κατόπιν σχετικών αιτήσεων, άδειες για ραδιοφωνικό και τηλεοπτικό οργανισμό σε ένα νομικό πρόσωπο.

Αποτέλεσμα της πιο πάνω δυνατότητας που δίνουν οι Νόμοι είναι το εξής: υπάρχει ένα νομικό πρόσωπο (μία εταιρεία) ως κάτοχος δύο αδειών (μιας ραδιοφωνικού και μίας τηλεοπτικού οργανισμού). Οι μέτοχοι της αναφερόμενης εταιρείας απολαμβάνουν ταυτόχρονης ιδιοκτησίας μετοχών τόσο σε ραδιοφωνικό όσο και σε τηλεοπτικό οργανισμό. Δεδομένου ότι οι μέτοχοι δικαιούνται να κατέχουν ποσοστό μέχρι και 25% στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας, η υπό αναφορά δυνατότητα που παρέχεται από τους Νόμους, συνεπάγεται πιθανή συγκέντρωση ιδιοκτησίας και, κατ' επέκταση, δύναμης και επιρροής στο ραδιοτηλεοπτικό χώρο. Ως εκ τούτου σε περίπτωση κατά την οποία εταιρείες κάνουν χρήση της πιο πάνω δυνατότητας και αιτηθούν την ταυτόχρονη κατοχή άδειας ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού οργανισμού ελλοχεύει ο κίνδυνος δημιουργίας ολιγοπωλιακών και μονοπωλιακών καταστάσεων.

Σε αντιδιαστολή με την ως άνω περίπτωση, όταν η Αρχή καλείται να χορηγήσει άδεια ή όταν υπάρχει αίτημα απόκτησης μετοχών σε εταιρεία η οποία είναι ήδη αδειούχος τηλεοπτικού ή ραδιοφωνικού οργανισμού, τίθενται από τους Νόμους περιορισμοί. Σχετικό είναι το άρθρο 19 των Νόμων.

Συγκεκριμένα, ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να κατέχει:

- Σε ραδιοφωνικό οργανισμό παγκύπριας εμβέλειας, μέγιστο ποσοστό 25% και σε τηλεοπτικό οργανισμό, μέγιστο ποσοστό 5%.
- Σε ραδιοφωνικό οργανισμό τοπικής εμβέλειας, μέγιστο ποσοστό 40% και σε τηλεοπτικό οργανισμό, μέγιστο ποσοστό 5%.
- Σε τηλεοπτικό οργανισμό, μέγιστο ποσοστό 25% και σε ραδιοφωνικό οργανισμό παγκύπριας εμβέλειας, μέγιστο ποσοστό 5%.

Επιπρόσθετα, σε ό,τι αφορά στην ταυτόχρονη κατοχή μετοχών σε περισσότερες αδειούχες εταιρείες, στις πιο κάτω περιπτώσεις ισχύουν μόνο περιορισμοί που αφορούν στο μέγιστο ποσοστό κατοχής μετοχών σε κάθε αδειούχο εταιρεία, όπως ορίζονται από το άρθρο 19 των Νόμων:

Συγκεκριμένα ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να κατέχει ταυτόχρονα μετοχές ως ακολούθως:

- Σε δύο ή περισσότερους τηλεοπτικούς οργανισμούς.
- Σε δύο ή περισσότερους ραδιοφωνικούς οργανισμούς παγκύπριας εμβέλειας.
- Σε δύο ή περισσότερους ραδιοφωνικούς οργανισμούς τοπικής εμβέλειας.
- Σε ραδιοφωνικό οργανισμό παγκύπριας εμβέλειας και σε ραδιοφωνικό οργανισμό τοπικής εμβέλειας.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η αποφυγή συγκέντρωσης ιδιοκτησίας και η δημιουργία ολιγοπωλιακών και μονοπωλιακών καταστάσεων στην κάθετη ιδιοκτησία μετοχών σε ραδιοτηλεοπτικές εταιρείες, προκύπτει επιτακτική η ανάγκη τροποποίησης της Νομοθεσίας ώστε να τεθούν περαιτέρω περιορισμοί στην κάθετη ιδιοκτησία και/ή αντίστοιχοι ως τίθενται στην οριζόντια.

Η παρούσα Έκθεση συντάσσεται για τέταρτη φορά από την ίδρυση της Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου με βάση τους περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμους του 1998 μέχρι 2016. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι πρώτες άδειες ίδρυσης, εγκατάστασης και λειτουργίας ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών οργανισμών χορηγήθηκαν από την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου τον Ιούλιο του 2001 και κατ' επέκταση οι πρώτες ανανεώσεις ραδιοφωνικών αδειών ή / και εκδόσεις προσωρινών αδειών τηλεοπτικών οργανισμών άρχισαν να χορηγούνται περί τα τέλη του 2008 και μέσα του 2011 αντίστοιχα. Επομένως, η παρούσα Έκθεση αναφέρεται σε αδειούχους οργανισμούς οι οποίοι λειτουργούν και υπάγονται στην αρμοδιότητα / δικαιοδοσία της, δηλαδή ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς οργανισμούς στους οποίους η Αρχή, λαμβάνοντας υπόψη σειρά κριτηρίων, με βάση τις πρόνοιες των προαναφερθέντων Νόμων και των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π.10/2000), και κριτήρια που αφορούν, μεταξύ άλλων, την πολυφωνία και τον αποκλεισμό τάσεων για συγκέντρωση ιδιοκτησίας, προχώρησε σε χορήγηση αδειών.